

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԻՐԱՎՈՒՆԿ ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՅԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐ

Rev. Père G. Kalemkarian Michitaris-
te ngasse 4 Vienne

ԲԱԺԱՆՈՐԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յուլիանյան համար Տարեկան 12 փր.
» » Վեցամսեայ 6 փր.
Արտատպանի համար (երկու քիւր մեկ
դրամով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 փր.
Անդրիկայի » 2.60 տղ. վեցամս 1.50
ԿԱՆՆԻՎ ՎՃԱՐՆԵՐ

Համակ դրամ հաշիւն դրեկ հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱՎՈՒՆԿԻՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԲԱԺԱՆՈՐԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — Վ.Ս.Ն.Ա. (Պաշտօն)
Редакция на ВѢСТНИКЪ
„Правункъ“
ВАРНА (България)
Rédaction du journal
„Iraounk“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեւ որոշուի եւ յարմար դատարան-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
տորութիւն կամ մասնագէտ
Իւստուգեալ տղր 20 ամսով եւ
իւստուգեալ տղր 20 ամսով եւ
զեղեց կը լինի:

ՎԱՐՃԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ

(Շար. Ասխորդ Բիւլեւի եւ Վիւր)

Ու մեր մեծերը, կամ ցոյցերը որոնք
անց անց ազգային գործերը վարելու
երթանք թիւնն ունին, միեւնակ արա-
թաւի մը ձեռք «վայալական» անունով
թղթիկ մ'ունենալէն ու անոր ճիշդ-
թականորամանակութիւններէն խաբար
լով թող չ'ըսեալ ան ու կրթական
անհասարկ գործ մը պաշտօնագէտ
պիղծ անհիշատակ ձեռքերու շանձնէն:
Թող քիչ մ'ալ անոր բարոյականի վր-
այ ծանրանան, որովհետեւ վար-
ժագետ մը իր ձեռք ունեցած ու եւ է
միտուած թողթիկէն աւելի, բարո-
յական երաշխաւորուած վկայականի
պէտք ունի: Մտքի մակարդակի բարձ-
րութեան գուրդը թաց պէտք է ըլլայ նա
եւ վարժագետի մը բարոյականի մը ան
վարժագետ կամ ուսուցիչը, որ աս
մէկ կամ միւս առաւելութիւններէն
զուրկ է, եւ իր բարոյական մաք-
րութեան վառանգութիւնը ներշնչող գր-
քական վկայութիւններ չունի:
Եթէ անհամեմատ մտքի միակողմանի
զարգացում ա'լ ունենայ անիկա, այդ
պիսիներուն մեր անմեղ մանուկներու
գաստարակութիւնը վտանգելը՝ այն-
պիսի մեծ սխալներէն է որ, յաճախ
անգարմանի է:

Բայց թէ ինչ հանգամանքի ներքեւ
կը տրուին կարգ մը վարժագետ կար-
ծածներու ձեռք «վայալական» թղթիկ
որոնք, կամ Կ. Պոլսոյ Ուսումն. Խոր-
հորդի, կամ որ եւ է քաղաքի մը ազգա-
լին վարժարաններու Հոգաբարձու-
թեանց անունները կը կրեն: Պէտք է
զիսնալ որ, ա'լ թողթիկէն 0/0 90ը
«խաթըր իշխան» տրուած են: Ասոր օ-
րինակները տասնեակներով կը հաշու-
ուին: Բայց միթէ ա'լ «խաթըր իշխան»
տրուած թղթիկ կտորով կը բաւարա-
նանայ ան բարոյական մեծ պահանջ-
քը որ կը ծանրանայ ամենայն տի-
րաբար վարժագետներ, միեւնակ բարձր
կարծուած ուսուցչի վրայ: Անա՛, ճիշդ
հարցը ատոր մէջ կը կայանայ:

Ինչպէս ըսի, կը պնդեմ, ու եթէ օր
մ'ալ առիթը ներկայանայ, իրական
փաստերով պիտի հաստատեմ որ մենք
հայեր ա'լ մեր կրած դարաւոր ստոր-
կութեան անբարոյականացուցիչ մի-
նորտի ազդեցութեան իր արդիւնք
«խաթըր իշխան» շատ քանի աչք գոցե-
լու ամենապատ սովորութեան րնտելա-
ցած ենք: Ասոր համար է որ, մեր պաշ-
տօնական արժանիքի համաձայն տրուած
այսպէս կը մտածեն: «Ե՛հ, մեզի ինչ,
քանի որ մարդը մեր դպրոցէն ու քաղ-

քէն կը հեռանայ. ինչ կըլլայ որ կտոր
մը թողթիկ անքաւ անքաւ ձեռքը: Այդ
թղթիկի մէջ, անոր վարժին քարթին
մասին բան մը չենք գրեր, որովհետեւ
իրական փաստերով մենք տեսնք որ,
ա'լ տեսնելով շատ անարժան է, ու
ճիշդ ատոր համար ալ զինք կարծա-
կենք: Ասոր հետ մէկտեղ, ինչ պէտք
է մեզի գէշ մարդ ըլլալ, ուզածը թղթ-
իկ մը կտոր է, միտունը տանք. թող
մեզմէ հեռանայ, ուր կուզէ հոն երթալ
իր հացը ա'լ թողթիկով ճարէ եւ այլն: Ու
չատ վկայականներ՝ աս տեսակ վախ
կտա. անդիտակից մաքալէլական բա-
նաձեւերով կը արուին շատ մը տե-
ղերու Հոգաբարձութեան կողմէն:

Փալով Պոլսոյ Ուսումն. Խորհրդի
տուած «վայալագործներ»ուն: Օ՛հ, ա-
նոնք աւելի տեղի ունի մտքերով կը
արուին շատ անգամ: Անոնք որ
մտածն Գիտեն ու կ'ունեն Պոլսոյ ու
իր արժանաւոր Ուսումն. Խորհուրդը,
աս մասին ինձմէ շատ առաջ երթալով,
երբեք իրենց կարծիքէ մէջ չ'ապաշա-
ցած չը պիտի ըլլան: Երբ մտածեն որ,
ա'լ համարաւոր «վայալագործ»երը
հաստատող քննիչ Ժողովներու ու խոր-
հորդներու մէջ կը տիրապետեն յա-
ւանական փուճ Գիւրգէնը, Պողոս եւ
պիսիկոսի երկրպագու ու Արթիւր փա-
շալի յայտնի լրատու, վանքի արտա-
հաշակ Մարկոս Կաթանճեան ու Նազար
փաշայի ամենամտերի՝ անաւելի Ա-
ւետիս Սուրենյանը... ա'լ միտածը
երեւակայեալ ու ներդրութիւնը խոհուն
ընթերցողին կը թաղանթուի:

Ուրեմն պիտի առաքուի թէ՛ «խա-
թըր իշխան» տրուած ա'լ պաշտօնական
թողթիկերու գէշ, ինչ պէտք է ընել,
ու ինչպէս հասկնալ դատաւորի մը
մտաւոր ու բարոյական արժանիքը,
որ չուտով ապաշաւ վրայն չը հասնի:
Իրոք այս պարագայի մը ունի իր
ծանր կողմերը, ու քանի որ բուն
հարցը մեր ազգային գոյութեան աստա-
րող ամենազօր ազդակներէն յիշոյն
մասին է, բոլորովին թեթեւօրէն վե-
րաբերուիլ զէպի ա'լ խնդրել, կը նը-
շանակէ՝ անդիտակցողներ մեր տոհմա-
լին բնաւթման գէշ թուր կանգնե-
ցնելով, ուժ տալ մեր ապագայ սե-
րունդի աշխատեման ու փճացման: Ա-
սոր համար, եթէ կամք ու քիչ մ'ալ
իր օր հասկնալու չափ, համբարաշխ աշ-
խատութեան անկեղծութիւն ունենանք
շատ ուղղ կերպով կրնանք առաջ տալ
նիւ մեր ընտրութիւնները: Ու զիտ-
ուած է նաեւ որ, շատ անգամ ձեռքը
վարժագետական «խաթըր իշխան» վը-
կայական չունեցող մէկը (*) իր բարո-

(*) ՎԿԱՅԱԿԱՆԸ ա'լ ան անի իր
բուն կշիռը կրնայ ունենալ այս հար-
ցի մէջ, երբ խոտապահանջ քննութե-
նէ կամ երկար տարիներու փորձառու-
կան պաշտօնավարութեանէ ետք, ի-
րական արժանիքի համաձայն տրուած
ըլլայ, ու չէ թէ մերթնին նման «խա-
թըր իշխան» սկզբունքով:

յակն ու մտաւոր զարգացումով աւե-
լի օգտակար հանդիսացած է ա'լ մի-
ջակարին, ուր տարիներով պաշտօն
վարած է: Օրինակ կուզեք, թեւեմ
քանի մը հասեր — Հմայեակ վարդա-
պետ Գիւրգէն, (Ներսէս վարդապետ
Խարախոնեան) Թ. Տուտուխեան, Պո-
ղոս Թումաշեան, Մ. Միգրիկեան, Մ.
Աւետիսեան, վարդէնոյի Մ. Բարդ վար-
ժագետ, ու զեռ ուրիշ շատ շատերը,
որոնք թէեւ Պոլսոյ Ուսումն. Խորհրդ-
գէն ձեռքերնին վկայական չունէին,
ու ա'լ անշունչ թղթիկին կարեւորու-
թիւն ա'լ չէին տար, բայց եւ այնպէս
այսօրու ան մեր շուրջը բոլորովին փառ-
ւոր վկայականներով կտոր մը հացի
համար իրենց գոյութիւնը քաջկրտող
տիրացուներէ ու վարժագետ կործնած
պարտնիքէ դիմադրեալ բարձր
էին եւ են, թէ՛ իր արդար ուսուցիչ-
ներ, եւ թէ՛ իր ազգային անձնագործ
հերոս գործիչներ: Ու միթի, ա'լ վր-
կայաթողութեան հրաշքով պիտի կրնայ
մէկը ծառայել իր ազգին ու հայրին-
եաց, այնպիսի քիչպէս կը պահանջուի
անիկ, երբ չունի անիկա իրեն հաս-
տատուն կտուան մտքի մակարդակի
բարձրութեան հետ, բարոյականի ա-
նազաւոր նկարագրի:

«Բարոյական գաստարակութեան ե-
տեւը մարդկութիւնը երջանկացնելու
ու կատարելագործելու գաղափար կայ»
Ըսած է նշանաւոր մէկը: Այդ, մենք,
արտասահմանի ազատ հողին վրայ ապ-
րող հայեր, եթէ անկեղծապէս ցան-
կացող ենք մեր դպրոցներու կանոնա-
ւորութեան ու մեր մանուկներու տոհ-
մային անխորդաւ գաստարակու-
թեան, ու եթէ կուզենք որ, մեր վաղ-
ուան սերունդը, Նկարագրի գործաւոր
կազմութեան մը գոյութեան կոխը
միջուկ հարկին առջեւ գաստիք չըլ-
լայ, պէտք է ամենախիստ ու անաշտ
կերպով վերաբերուինք դէպի մեր
ուսուցիչներ, ու բարոյական ամենա-
ծանր հարուածներով, միանգամ ընդ
միշտ վտարենք մեր կրթական յարկե-
րէն յայտնի անբարոյականները: Այ-
սօր, ոչ ոք կանգնած չէ որ, ազատու-
թեան ու առաջադիմութեան անու-
հերոսներն ու մարդկային ընկերու-
թեան նշանաւոր բարեբարները, ամե-
նէն մեծ բարոյականի տէր անձինքն
եղեր են: Քանզի քանզի Աթենացի
անուանի փիլիսոփան, Պլատոնի աշա-
կանն ու միանգամայն Արիստոտէլի
աշակերտակիցը, ա'լ քան բարձր բա-
րոյականի տէր մէկն էր, միեւնակ իսկ
Աթենացի ձեռակուտը որ առանց երդ-
ման ոչ ոքի վկայութեան չէր հաս-
տատր, ա'լ պարկեշտ վարժագետի վր-
կայութեան առանց երգման, տիրա-
պէս կը հաւատար:

Ուսուցչի մը բարոյականի գաստա-
րութիւնը, իր բոլոր գաստարակութիւն-
ներով մէկտեղ, իր աղւոր ու տեղի ե-
րեւոյթներով, հաւասար չափով, ու
կրնամ ըսիլ որ, ազգի կողմը աւելի
չուտ կազգէ անմեղ մանուկներու ան-
բիժ հոգիներուն վրայ: Ամեն ատեն ու
ամէն քանի մէջ, իրական օրինակն է
որ իր արդիւնքը տուած է: Աս ճշմար

տութիւնը, գաստարակութեան փա-
փակ գործին մէջ այնքան ակնհեւ
չեղած է որ, այսօր մեզմէ ա'լ տե-
սակէտով անհամեմատ բարձր ազգի-
անոր կը հետեւին, ու իրենց դպրոց-
ներու առանցքը ուսուցչաց բարոյակա-
նի վրայ հիմնած են: Հետեւելով այս
ճշմարտութեան, մեր կրթական գոր-
ծին մասնակցող ամէն մէկին, պար-
տականութիւն պէտք է նկատեն ի-
րենց մաքի անդադրում զարգացման
հզա, անեղծ բարոյականի փայլուն
ապագայներ ալ տալ գործնապէս որ-
պէս վր, իրենց խնամոց յանձնուած
ուսանող մանուկները անոնց օրինակ-
ներով կազապարտեն: Ամենէն դա-
կան մանկավարժէն մինչեւ գաստակա-
նին սքողատիկ դպրոցի հիմնադիրնե-
րը, աս ճշմարտութեան հանգէպ ծուր
խոնարհած են: Ու նոյն իսկ, մինչեւ
հիմա չէ գտնուած բնապաշտներէ յան
գուրգէն մէկը — որ աշխատող, ա-
բարոյականութեան կողմը փաստած
ըլլայ:

Թող ուրեմն, քիչ մը ցնցուին ար-
տասահմանի Ազգային դպրոցներու ձա-
կատ-դիրն իրենց ձեռքն առնող մար-
միններու հետ, նաեւ ա'լ ան ձեռնահաս
ու պարկեշտ վարժագետներու. խում-
բը, որուն մէջ, անուշանալի է որ ի-
րենց կոչման ըստ անհայտի գիտակ-
ցութիւնն ու արժանիք ունեցողներ
անպակաս են: Ու ի սէր մեր ազգա-
լին մանկավարժն գաստարակութեան
եւ ապագայ հայութեան վերածնունդ,
արտասահմանի ազատ մամուլի դաշ-
նակցութեամբ, պահանջուած կորովով
անընդհատ կռիւ մղեն ա'լ կարգ մը
թափթփուի ու ինքնակոչ, անբարո-
յական փուճ վարժագետներու գէշ, ո-
րոնք իրենց ձեռքն անցուցած «խա-
թըր իշխան» «վայալական»ներով կա-
տարեալ պատուհաս միւս աղ անձնուէր
բանակին: Ու իրենց փեթիխնակաւ ա-
մենախոյատուակ շահատակութիւննե-
րով ու փողոցային լպիւր խօսքերով
կը պղծեն ու կապականեն մեր կրթա-
կան տաճարներն. ու կը թուեալորեն
մեր ուսանող աղաքի սերնդեան ներշն-
չաւ բարոյական միջնորդաւ: Առանց
դեղեւելու, անխնայ այնքան առաջ
պէտք է տանել բարոյական ա'լ կոխը
միեւնակ որ խաղաղ մաքրութիւն ու սըր-
բանայ վարժագետական բնախը բա-
նակը, որոյ մէջ գտնուող ամենէն ազ-
նիւ ու բարձր իտէալի տէր անդամ-
ները մեր ընդհանուր յառաջադիմու-
թեան եւ ազգային յեղափոխութեան
արի ու առաքինի դրօշակակիրները
հանդիսացած են այսօր:

ՂԱԶԱՐՈՍ Գ. ՆԱԶԱՊԵՏՆԱՆ

9 օգոս 900 Սիւնդը

ՍՈՒԼԹԱՆԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՉՅ ԱՄԵԱՅ ՅՈՐԴԱՆԻԱՆԸ

Պերլինի Դեսպանախորհուրդին թուրքիա և Անգլիա, իրենց հետ ունենալով Եւրոպական միւս մեծ պետութիւններն ալ, գրեթէ հաւասար թափով աշխատեցան Ռուսական պահանջներուն դիմադրելու։

Ռուսիոյ պահանջած գոհացումները լիովին տրուելով, Սուլթանի վեհապետական հեղինակութիւնը, թուրքիոյ ամբողջութեան ապագան և Եւրոպայի մանաւանդ Անգլիոյ Արեւելեան շահերը հաւասարապէս կը վտանգուէին։

Թաղթական ջարին դիտումները սահմանադրելու և ոտնձգութիւնները պատուարելու համար դիւանագիտական ամեն միջոցներ գործածուեցան և մինչև իսկ Անգլիոյ կողմէ պահ մ'ալ պատերազմի սպառնալիք և հրաւեր եղաւ Ռուսիոյ։

Պերլինի դաշնագրի մասին խօսելէ առաջ, աւելորդ չէ պարզել մէկ քանի նշանակելի կէտերը այն անցուղարձներուն որոնք տեղի ունեցան Հայաստանի բարենորոգման հարցին շուրջը։

Ինչպէս ըսուեցաւ ջարին եղբայր Ներսիս Մեծ Դուքս, Ներսէս Պատրիարքին խոստացած բլալով նկատի առնել Հայոց խնդրանքը, Սան Ստեֆանոի դաշնագրին մէջ 16րդ յօդուածով Հայաստանի բարենորոգման հարցը ստեղծուած էր։

Պերլինի վեհաժողովին Հայոց խնդրին ալ իր կարգին յուզուեցաւ։ Հայաստանի մասին ալ Ռուսական պահանջումները չափաւորելու համար խնդրոյն գոյնն ու բնոյթը բոլորովին փոխուեցան դիւանագիտութեան միջոցաւ։ Ն.ս. խապէս եթէ Հայաստանի բարենորոգման խնդիրը Ռուս-թուրք պետութեանց մէջ ծնած խնդիր մ'էր, Պերլինի վեհաժողովին միջազգային խնդիր մը դարձաւ։

Այդ միջոցին Սուլթան Համիտ Հայաստանի հայոց վիճակին ներկատմամբ խօսելով Ներսէս Պատրիարքի հետ հետեւեալ յայտարարութիւնը կրնէր։

«Էքսկէնիշէր սատապարարն տա գոստուր իրմէյնայ պիր ազ տաւաւ սապր իրսիւնէր. շու տար կիւնէր կէլաին, էրմէնիւնէրն մէնֆաւա քընա հէր նէ քի շազըն իսէ ի ձրա իտէճէյիւ վէ պոնըն իյիւն տէ Նաւնաւը Եւրոպայի իշգէրիւնէ եւ մին իտէրիւ»։ Հայերը իրենց հաւատարմութեանը մէջ չը թիրաւան, քիչ մը ևս թող համբերին, սա նեղ օրերը անցնին Հայոց ի նպաստ ինչ որ պէտք է պիտի կատարեմ և ասոր համար կերպնում արքայական պատուոյս վրայ»։

Ռուսիոյ կողմէն Հայաստանի մըջ անջնական գրաւումի մը արհաւիրքը, թուրքիոյ համար Անգլիոյ և Եւրոպայի երաշխաւորութիւնը և աւելին է Սուլթանին երգումը, Ղերսէս պատրիարքի տրամադրու-

թիւնները փոխեցին։ հակառակ խրիման հայրիկի և մէկ քանիսն իրա կողմէ Ներսէս Պատրիարքի և զած յարաբարութիւններուն, թէ չըխաբուի Սուլթանէն և չը յուսայ Եւրոպայէն ու իր խնդրանքին ձեւը չը փոխէ։

Այս անցուղարձերու տպաւորութիւնն տակ Պերլին տրուած հրահանգներուն հետեւեալ, Պերլինի մէջ Հայ պատուիրակներու յայտարարութիւններն ու ներկայացուցած պահանջները Ռուսիոյ ու զամենէն տարբերեցան։

Ռուսիա հարկադրուածայն հարցին մէջ ալ տեղի տուաւ, հարց մը որ սակայն ինքը պաշտօնական գոյնով մը ստեղծած էր մեր խնդիրներովը և Սան Ստեֆանոյի դաշնագրին 16րդ յօդուածին տրամադրութեան համեմատ «Հայաստանի մէջ անմիջական գործողութիւն բարենորոգումներ»։ Պերլինի 61րդ յօդուածին համաձայն «Հայաստանի գոտուներու բարենորոգման խնդիր կըլլար ապագային գործողութիւն»։

«Հայաստանի բարենորոգում»։ «Հայաստանի գոտուներու բարենորոգում»։ Առաջինը Սան Ստեֆանոյի դաշնագրին մէջ խմբագրուած պարբերութիւնը որ շնչուեցաւ, իսկ երկրորդը Պերլինի դաշնագրին մէջ գրուածը որ մնաց և պաշտօնական վաւերացուեցաւ։

Ահաւասիկ երկու պարբերութիւններ որոնք քաղաքական տեսակէտով իրենց որոշ և ուրոյն նը շանակութիւնները ունին։ Եւ քիչ մը արդարեւ իրենց մէջ 61րդ յօդուածը խմբագրուած միջոցին Հայաստանի բարենորոգումը պարբերութիւնը Հայաստանի գոտուներու բարենորոգումը և աշխատած էին։

«Հայաստանի բարենորոգում» բառը թուրքիոյ ամբողջութիւնը կազմող մէկ կտրուոր մասը խնդրոյ ներքե և կը ձգէր սեղանի մանաւանդ այն մասը որոն նկատմամբ ռուսական նկատմանները ալ ևս գաղտնիք մը չէին և թուրքիոյ մէջ Հայաստանի մը գոյութիւնը պաշտօնական կը վաւերացուէր։

Իսկ Հայաստանի գաւառներու բարենորոգման հարցը, երկրին մէկ մասը պաշտօնական շրջանակներու մէջ խնդրոյ ներքե ըլլալէ կը դադրեցնէր, որովհետեւ հայաստանի գոտու երկրին ամեն կողմը կար։

Այսպէս 25 տարուան շրջան մը մեզի բազմութիւն փորձերով ցոյց տուաւ թէ Սուլթանի կառավարութիւնը բարենորոգումներու յայտարարութիւններէ և ուրեմն պիտի կրէ նախք ըսել թէ հայ տարրը, մանաւանդ հոն ուր մեծամասնութիւն կը կազմէ, տկարացնելու և նոր իսկ հաստատ ընթացքով և կանոնաւորապէս շնչելու մտադրութեան թուականը 1878ը եղաւ։

Հայոց ճակատագրին շուրջը անցած դարձածներու մասին այսչափ քիչ յայտնիլէ յետոյ անցնինք այն

անօրինութեանց որոնք Պերլին և զան։

Պուլկարիա՝ որուն համետ ու առանձնահատուկ մը տալ չուզեց Սուլթանը, Դրան անուանական գերիշխանութեանը և Եւրոպայի երաշխաւորութեանը տակ կիսանկախ իշխանութիւն մը դարձաւ։ Բուն Պուլկարիոյ հարաւային մասը կազմող մէկ գաւառն ալ Արեւելեան Րումելի տնտեսով առանձնաշնորհալ նահանգ մը եղաւ։

Նոյնպէս այդ դաշնագրով Պոսնա Հէրսէքը Աւստրիոյ կը թողուէր բարեկարգելու համար, և թուրքիա ալ յանձն կառնէր Սահեղեմիան քաղաքովը և տեղւոյն քոյնտոնեայ տարրին վիճակը ապահովելու և Լարիսսան ալ Բալանաստանի թողուլ։

Նոյնպէս Րումանիոյ և Սերպիոյ իշխանագիտութիւնները ազատ լիտգաւորութիւններ եղան, ինչպէս նաեւ Սլոնեյեկըն ալ կատարեալ անկախ պետութիւն մը։

Իսկ գալով յայտնի Ռուսիոյ, պատերազմական տուգանք մը պիտի ստանար մասնակի վճարումներով, ոչ այնչափ նշանակելի հոգալին մաս մ'ալ Ասիական թուրքիայէն և Սիւ ծովու մէջ միայն ինքը նաւատորմ ունենալու իրաւունքը կը շահէր։

Եթէ պահ մը տչի ուռալ առնէր Ռուսիոյ պատերազմիկ ըլլալը և ահագին զոհողութիւններով յաղթական դառնալը Պերլինի դաշնագրէն էն նաեւ շահողը եղաւ։

Դուրիս (Եւրոպական)

ԹԵՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սօփիա, 17 Օգոստ. 1900

Ցինցաւ Սիւսիւլանո ուսուցիչ խմբագրին իր քաղաքական Սահեղեմիանցի մը ձեռագր, որ ցերեկ ի Պուլկարէ ապանման պատճառաւ ծագում առած Ռումանո-Պուլկար բանակաւոր արթնցուցած կերեւի մեր երկրին կառավարութիւնը, որ ապագայ ամեն յախառն ու յանկարծական պատահականութեանց հանդէպ ըստ կարելւոյն պատրաստ գտնուելու համար միջոցներ ձեռք առնու և իր քաղաքականութիւնն ուղղէ։

Ըստ այսմ որոշուած է որ, Վիտինի, Ներսիսի, Զիշիովի բերդերը նորոգէ, ամրացնէ և զինէ։ որովհետեւ մանաւանդ առջի երկու քաղաքաց բերդերը գրեթէ աւերակ վիճակի մէջ կը գտնուին և պաշտպանական գիրք մը անգամ չեն կրնար առնուլ։ աւելի ի նկատի առնուած կերեւի Ռումանոյի զինուորական գիրքը, որ միայն 60 քիլոմէթր հեռի է Պուլկարէն և որ երկաթուղիով մը կապուած է Եւրոպայի հետ։

Սիւսիւլանոյ թէ Պուլկարի դաշնագրութիւնը բացարձակապէս կարգելու չէ թէ չենք նորոգել, այլ տաճկէն մնացած բերդերն իսկ աւերել։ պիտի թողարկէ Եւրոպա կամ պիտի համարձակի՝ Պուլկարիոյ այս պարագային մէջ ալ այդ արգէն մեղած դաշնագրութեան հարուած մը եւս տալ։

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ

Վիտի բառը նշանակուած չուէր։

Ընդհանրապէս կը կործուի թէ Ռումանիոյ՝ որ Պուլկարիոյ բարեկամ էր և շատ հաշտ աչօք կը նայէր տնոր ամեն մի գործողութեան, քանի որ վերջինս Ռումանիոյ հետ գծաւոր էր, զի երբեք չաշխակցութեան նիւղակից կը նկատուէր ընդդէմ Ռումանական ձգուածեանց ի Պուլկարէն, Պորիս իշխանին մկրտուելէն և Ռումանիոյ հետ հաշտուելէն ի վեր կամաց կամաց իր բարեկամութիւն թշնամութեան դարձուցած է՝ զի իր քաղաքականութեան հակառակ փճակի մէջ կը գտնէ մեր երկրին կառավարութիւնը և այսօր եթէ Ռումանական յաղթիք կըստանան, պաշտօնական Ռումանիան դժուարութիւններ կը հանէ մեզ ալ եւ ալ պատրուակու, չէ թէ մեզ հետ պատերազմ ընելու մտք է, ալ միմիայն մեր երկրին քաղաքական հոսանքը փոխել տալու և զինք Ռումանիայէն նորէն երես դարձնելու ստիպելու համար է։ սակայն թէ պիտի յաղթի Ռումանիա Պուլկարիան իրեն դաշնակից ընելու թէ ինք Պուլկարիոյ պիտի յարի վերջ ի վերջոյ։

Գործի զուլս գտնուող մարդիկ կը կարծեն թէ Ռումանիա ինք պէտք է դաշնակից մեզ և ոչ թէ մենք Ռումանիոյ, քանի որ, կրան իր երկրին պատմութիւնը ու աշխարհագրական գիրքը աւելի այս կը պահանջեն։

Գրեթէ

Երեկ ալ ժամը 3ին կէսօրէ վերջ ահագին պատուիրակութիւն մը մեկնեցաւ ի Պորիս Սուլթանի Հայ միտի արեւելու 25 ամեան ընդհանրութեան համար։ 25 երեւելի ճիւղակ և կարմիր գլուխ միւսի մաններ՝ Պուլկարաբնակ միւսի մաններու կողմանէ՝ հետեւին տարին հանգանակուած 4500 ոսկիի արժողութեամբ ճամբի ձեւով գերմանական զեղորուեստական կիրառուած մը ի նուէր։ նուէր մըն ալ գիրդացի միւսի մաններու կողմանէ, զեղեցիկ ալպօմ մը, մէջը ճիւղակ ու նորէն Պուլկարիոյ մէջ գտնուած թրքական երեւելի չէնքերու պատկերներ, գործ Սօփիանակ մեր ազգակից ոսկերիչ Պուլկարապետ Գուրուսանի, կառուարութեան կողմանէ Պատրիարքական, Ներսիս և Արտաքի զործոց նախարարը (վերջինս և նախարարապետ), Սպարապետի երկու փոխ տաննապետները, երեք թուրք երեսփոխանաց հետ և քաղաքիս ոստիկանապետը, իշխանին կողմանէ ալ կէնէրալ Նիգոլայեֆը։ Այս պատուիրակութեան գլուխը կը գտնուի Սէլհամէ Էֆեն (Սոս գոմիսէր ի Սօփիա, Սիւրիացի քրիստոնեայ), որուն գործունէութեան արդիւնքն է և այս խոշոր պատուիրակութիւնը։

Ինչպէս յայտնի կերեւի, մեր կառավարութիւնը անտարբեր չէ իր ազգային թաքուն ձգտմանց և գիտէ թէ շոյելու է հիւսիսն ու մահիկը միանգամայն։ և երբ այս երկուքին հետ լաւ կ'ապրի ան-

